Befaring på Ånes i Søndre Land kommune, gnr/bnr 18/20.

***Bakgrunn**:* Undertegnede ble kontaktet av Terje Roen i Viken Skog den 4.5.2018. Bakgrunnen var at grunneier på Ånes i Søndre Land (gnr/bnr 18/20) ønsket en opprydding etter at den snørike vinteren hadde resultert i snøbrekk og noe rotvelt på deler av eiendommen. Det aktuelle området inngår i en naturtypefigur med A-verdi. Undertegnede og Terje Roen gjennomførte befaring 7.5.2018.

Beskrivelse av lokaliteten: Ånes er en skogkledd odde som stikker ut i Randsfjorden ved Kronborselvas (Landåselva) utløp, figur 1. Store deler av odden ligger innenfor naturtypefigur Ånes med IID: BN00029045.

I Naturbase er lokaliteten beskrevet slik:

Lokaliteten ligger på nordsida av Randsfjorden der Kronborgselva munner ut i fjorden. Det er i hovedsak arealer langs vestsida av Kronborgselva som er inkludert i lokaliteten. Lokaliteten er en løsmasseavsetning i elveutløpet som påvirkes av vannstanden både i elva og i fjorden. Berggrunnen i området er relativt mineralrik og gir grunnlag for kalkkrevende vegetasjon.

Lokaliteten er kartlagt som rik barskog, med delnaturtype lågurt-granskog. Skogbildet er varierende, men består gjennomgående av eldre granskog (med litt læger), delvis grensende inntil et par yngre hogstflater. Flere av grantrærne er grove og svært høyvokste. I den ytre sona mot Randsfjorden og elveoset dominerer imidlertid furu (med enkelte grove høyvokste trær), med innslag av gråor, osp og bjørk i forsenkinger. Vegetasjonstype er for det meste lågurtskog, men med innslag av blåbærskog på forhøyninger/rygger. Strandområdet mot Randsfjorden består av grus- og mudderflater som blottlegges ved lave vannstander i Randsfjorden (fortrinnsvis på våren). Karplantefloraen har innslag av lågurt-arter som blåveis, trollbær, skogfiol, markjordbær, teiebær og fingerstarr. Av rødlistearter/sjeldne arter forkommer klåved (NT), mandelpil (NT), påskepil (tidligere doggpil) (VU), rosenkjuke (NT), granrustkjuke, rynkeskinn (NT), skaftjordstjerne, styltejordstjerne, kragejordstjerne (VU), kopperrød slørsopp (NT) og svartgubbe (EN). De tre førstnevnte artene er knyttet til kantsona ut mot Randsfjorden, mens svartgubbe (EN) er funnet på flere ulike vokseplasser i lokaliteten (bl.a. 28 eksemplarer 17.5.2016). Ånes er hekkeplass for lerkefalk (NT), og rosenfink (VU) er påvist i hekketida. Ved lav vannstand er dverglo (NT) sett i strandsona. Innslag av flere gamle osper tiltrekker seg hekkefugler som svartspett, grønnspett og flaggspett.

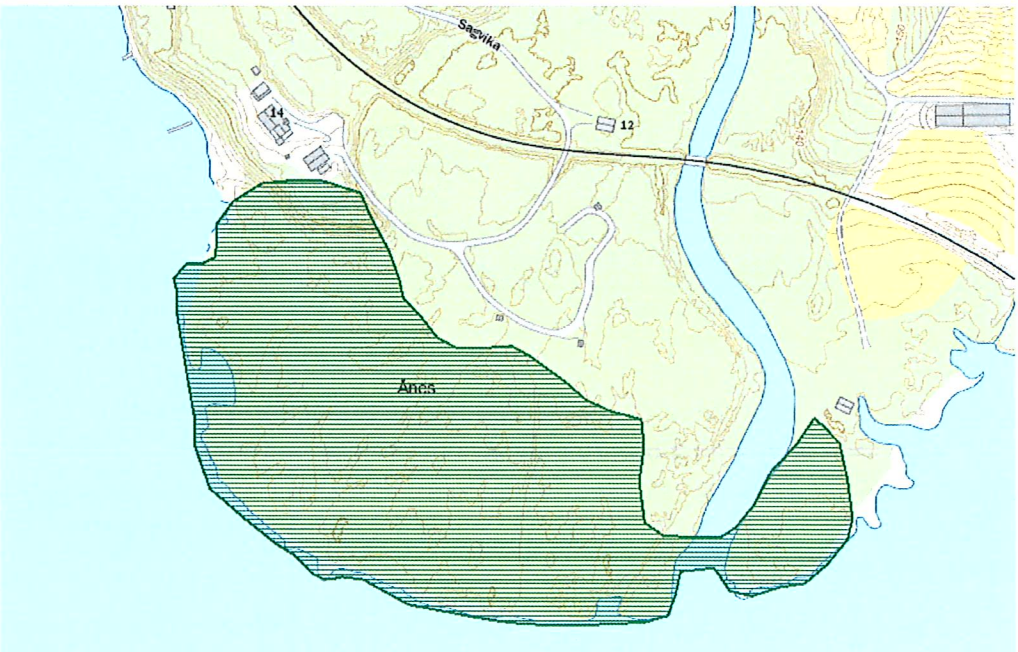

Figur 1. Ånes, med naturtypefiguren skravert.

Kontoradresse	Telefon	E-post	Bankgiro	Org.nr.
Rosteinvegen 6	99249948	geir@kistefos-skog.no	1594.2946497	980 878 376
2870 DOKKA				

Artsmangfoldet på Ånes er variert og inneholder flere sjeldne og truete arter. Potensialet for ytterligere rødlistefunn, bl.a. av markboende sopp, er stort. Også driftvoller og flompåvirket viersumpskog ut mot Randsfjorden er interessante miljøer som er mangelfullt kartlagt.

Ånes har, i nordisk sammenheng, en stor forekomst av svartgubbe (EN), figur 2. Denne arten opptrer med store fluktuasjoner fra år til år. Ved besøk på Ånes i mai 2018 ble arten funnet på nye vokseplasser. Sammen med nye funn av jordstjerner gir dette grunnlag for å utvide den eksisterende naturtypefiguren inn til jernbanelinja i nord.

Ånes er en tilnærmet årlig hekkeplass for lerkefalk (NT), og arten ble også sett i området 11.5.2018. Dette indikerer hekking også i inneværende sesong.

Figur 2. Svartgubbe (EN) på Ånes. Foto: GH 12.5.2018

Skogbrukstiltak: Grunneier har et ønske om å rydde opp toppbrekk og rotvelt etter foregående vinter. Terje Roen påpekte på befaringen også bekymring for mulige insektangrep (bl.a. barkbiller) på stående skog i området. Ønsket tiltak er derfor å benytte hogstmaskin for å ta ut nedfall og toppbrekte stammer fra de delene av naturtypefiguren som er sterkest berørt av snøskadene.

Vurdering: Stoer deler av naturtypefiguren på Ånes er tidligere beitepåvirket skog. Noen rydningsrøyser tyder på at deler av området også kan ha vært benyttet som slåttemark. Skogbildet på odden er variert, men partiet som er berørt av snøbrekk består av nokså tett og ensaldret granskog i hogstklasse IV – V.

Uttak av snøbrekk og noe rotvelt i denne delen av naturtypen vurderes isolert sett ikke å ha spesiell negativ innvirkning på naturverdiene i området. Opphoping av hogstavfall vil imidlertid være negativt for arter som svartgubbe, jordstjerner og markboende sopp. Hvis mesteparten av barmassen tas ut fra området, vil dette trolig kunne ha en viss positiv effekt på forekomsten av de nevnte artene.

Bruk av hogstmaskin til uttaket vil imidlertid måtte medføre hogst av stående skog for å gi rom for maskin og lassbærer. Dette aktuelle bestandet er allerede påvirket av tidligere hogst (kanteffekt), og vil dermed bli ytterligere opprevet og fragmentert.

Det foreslås derfor at det påtenkte uttaket av snøbrekk og rotvelt utføres som motormanuell hogst, med motorsag og traktor med kran. Dette kan gjennomføres uten vesentlig hogst av stående skog, og store deler av barmassen kan tas ut av området. Muligheten for kompensasjon for merutgifter ved en slik opprydding kan diskuteres med skogbruksansvarlig i kommunen, eller med undertegnede.

Av hensyn til hekkende lerkefalk utføres oppryddingen tidligst i siste halvdel av juni.

I naturtypebeskrivelsen var det opprinnelig presisert at det bør utarbeides en skjøtselsplan for lokaliteten (alle slike skjøtselsforslag er imidlertid i ettertid fjernet fra beskrivelsen av skoglokaliteter i Naturbase). En slik plan vil måtte beskrive en langsiktig forvaltning som sikrer foryngelse og økt stabilitet i et framtidig skogomløp. Utarbeidelse av en slik plan, samt økte driftsutgifter, vill kunne dekkes gjennom tilskuddspost for truete arter (Miljødirektoratet). Alternativt vil grunneier kunne sikres full økonomisk kompensasjon gjennom ordningen for frivillig vern.

Dokka 14.05.2018
Geir Høitomt

Kontoradresse Rosteinvegen 6 2870 DOKKA | **Telefon** 99249948 | **E-post** geir@kistefos-skog.no | **Bankgiro** 1594.2946497 | **Org.nr.** 980 878 376